

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. Za pošiljanje na dom računajo po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. U pravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

„Ein Kommentar ist überflüssig!“

Tako vzdihne stara, a še vedno hinavska graška „Tagespost“, ko je svojim vernim a duševno lenim čitateljem objavila grozno, ves svet pretresujočo novost, da je v 83. letu devetnajstega stoletja v Gradci, glavnemu mestu kronovine štajerske, v katerej prebiva dobrih 400.000 Slovencev, finančna oblast razpošiljala tiskovine, ki so imele nemški in slovenski tekst. Moritev betlehemske dece je proti temu najnovejšemu zločinu gola igrača in omenjeni list preobrača svoje farizejske oči in želi v duhu, da bi tri dni in tri noči zgolj žveplo in ogenj padala na slovanski osobito pa na slovenski svet in tako na vekov veke onemogočila jednake atentate na suverenost graških penzionistov in vseh tistih, ki trobijo v nemški rog.

Že jedenkrat obšla je zóna mestni odbor graški, ko so nekega lepega jutra plahim okom zrli v na vogalih prilepljene plakate „rudečega križa“, kjer se je črno na belem čital i slovenski tekst, in malo je manjkalo, da silni mogotci Pensionopolisa niso v tem našli „casus belli“ in s svojo strahovito vojsko prepluli svet. Tistikrat je šlo za milodare, tedaj za prostovoljne doneske občekoristnemu, vsled konvencije v Genevi mejnarodnemu podjetju, ki ne razločuje mej narodnostmi, ampak hoče jedino pomagati in priskočiti v divje borbi ponesrečenim. A niti ta blagi namen ni mogel spokojiti valčkov, nastalih v germanskem ribniku ob Muri.

Sedaj pa je celo finančna oblast bila toli predrzna, da je naročivši tiskovine za vse področje deželne finančne vodstva v Gradci pripadajoče davkarije (štibernice) v dveh jezikih izdala „fasijone“ za prihodnino, prepuščaje vsacemu posamičnemu, da se po svoji volji poslužuje nemškega ali slovenskega teksta, dobro znajoč, da niti jeden vseh prebivalcev Pensionopolisa ne bode izpolnil dotičnih tiskovin v jeziku slovenskem. Finančno deželno vodstvo bilo je prisiljeno ravnati se po gaslu: „aus

der Not eine Tugend“ in ker samo nemških tiskovin ni imelo, razposlalo je utrakvistične.

To pa gotovo še ni veleizdaja, tem manj, ako se premisli, da je tretjina prebivalcev štajerske dežele slovenska, da morajo Slovenci s svojimi doneški vzdržati gledališča v Gradci, od katerih nimajo najmanjše hasni, da morajo plačevati za druga graška zabavališča, ki jim ne donajajo najmanjše koristi, da deželni odbor štajerski še nikdar ni bil toliko uljuden, da bi bil napisal jedno samo slovensko črko, kamo-li, da bi bil za reguliranje vodá in za druge občekoristne naprave na slovenskem štajerskem dovolil vsaj neznatno vsoto, akoravno so deželnej blagajnici toplice na Slatini in v Dobrni — vsaj dokler prvih s svojim nepraktičnimi in nepremišljenimi zgradbami niso pokvarili — donajale lepo število tisočakov na leto, ako se pomisli, da Slovenci v štajerske reprezentujejo 33% prebivalstva, da pa je Nemcev in nemčurjev v Kranjskej jedva 4% in še nikoli in nikomur ni v glavo palo, spustiti jednako jeremijado zaradi nedolžne utrakvistične tiskovine v svet.

„Ein Kommentar ist überflüssig!“ Da, istina je! Čemu tudi delati neplodne komentare, ko se nam dan na dan nudi prilika, osvedočiti se, kolika je razlika mej izvoljenim narodom nemškim in daleč, daleč pod njimi stoječimi Slovenci, ki imajo tako globljo čut in tako gladko grlo, da brez komentara požirajo vse nemške odloke, bodisi te ali one cesarske ali deželne oblasti, kateri morajo mirno gledati, kako deželni odbor štajerski justificira nepovoljne mu narodne in celo take učitelje, ki so trdi Nemci, imajo pa to grehoto na sebi, da poučujejo po povsod priznanih in jedino pravih pedagoških načelih.

Razložek mej Nemci in Slovenci je celo tolik, da je nemškim listom popolno svobodno napadati sans gène deželne predsednika in sploh vsako oblast, ki se količkaj kaže pravično Slovincem, slovenski listi pa se zaplenjujejo, ako so tako smeli, da

kritikujejo kakega obskurnega učitelja ali nezmožnega nemčurskega okrajnega šolskega svetnika. In nemškim listom, drugod izhajajočim, brez razločka barve, bodi jim ime „Tribüne“, „N. Fr. Presse“, „Politik“, „Pozor“ ali „Tagespost“ ali kakor koli, dovoljuje se brez težave prirediti drugo izdanje, slovenski listi pa so zapali državno-pravdniskej inkviziciji in vse to, kar je na Dunaji, v Pragi, v Zagrebu, v Gradci in po drugih mestih dovoljeno, so za nas le brumne želje in mi moramo čakati, da se gospodom od državnega pravdnistva zljubi po preteku 18 in celo 40 ur razpečatiti nam stavek, — vse to brez „komentara“, ki je zares odvišen, ker bi nam nikakor nič ne pomagal.

Da se pa take grozovitosti ne dogode več in da Gradčanov ne bode obhajala po nepotrebnem kurja polt zbog slovenskih tiskovin, na katerih jim naš pravopis kaže prave in pravcate rožičke, treba poslužiti se jedinega spasonosnega sredstva, katero smo že tolikokrat zahtevali in priporočali in to je: ločitev slovenskega dela štajerske od nemškega in zjedenje s sorodnimi pokrajinami. Nemcem, katere vznemirjajo že priproste mutaste utrakvistične tiskovine, mora samim do tega stati, da se iznebe inferiorne in njim odurnega slovenskega plemena. Nikarte se tedaj temu protiviti, marveč z vsemi silami treba to ločitev pospeševati, saj bode tudi potem štajerska ostala še „immer grün“ in prebivalci Pensionopolisa bodo gotovo z navdušenjem vzprijemali fasijone o dohodnini v jedino izveličavnem nemškem jeziku.

Mi pa bomo, kadar se to zgodi, tako srečni, da bode: „Jeder Kommentar überflüssig“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 25. januarja.

V zadnji seji jezikovnega odseka državne zbornice vprašal je bil baron Hayden ministra prvosednika, je-li ostane on pri svojem

LISTEK.

Junak našega časa.

(Roman M. Lermontova posl. J. P.)

Bela.

(Dalje.)

— No, prosim vas, čemu bi neki tako žalovala po domu? Iz trdnjave je ravno tako dobro videla domače gore, kakor iz očetove hiše — in to je zadosti za te divjake. Pečorin jej je tudi prinesel danes to, jutri kaj družega. Prve dni ni hotela sprejeti nikacih daril, katera je prepuščal potem Pečorin njenej tovaršici, da bi jo bolj goreče nagovarjala. Oj, darila! Kaj ne premore pisana cunjá pri ženskem srci? . . . Vender pustiva to stvar na strani. Dolgo se je moral boriti Pečorin, da je premagal njena protiviljenja — tako dolgo, da se je naučil on tatarski, ona pa ruski. S časom se ga je privadila. Dolgo ga je pogledovala le po strani, in če je pela kako narodno pesnico, bila je otožna, da

mi je bilo večkrat težko pri srci. Jedenkrat bil sem priča nekega dogodjaja, ki ga nikdar ne pozabim. Šel sem slučajno mimo njenega okna, bilo je odprto. Bela sedela je na nizkem stolčku in povešala glavo na prsi; Pečorin stal je pred njo.

Poslušaj me, draga Bela; ker boš tako prej ali slej moja, — zakaj me trpinčiš? Morda ljubiš kakega Čerkesa? Ako ljubiš družega, te brž izpustim.

Ona odkimala je z glavo.

— Ali me morda tako trpeti ne moreš?

Ona je izdihnila.

— Ali ti morda prepoveduje tvoja vera ljubiti me?

Ona je obledela, a zinila ni besedice.

— Verjemi mi, Alah je Bog vseh ljudij, ako on pušča meni, ljubiti tebe tako goreče, tudi tebi ne bo branil ljubiti mene. — Pogledala mu je v obraz, omahovala je še vedno. Njene oči svetile so se kakor goreče ogle.

— Moja draga Bela, nadaljeval je Pečorin, ti vidiš, kako te ljubim. Pripravljen sem storiti kar

hočeš, da tebe razveselim. Ako boš vedno tugovala to bo moja smrt. Povej mi, ali hočeš od zdaj biti veselejša?

Gledala ga je še vedno s svojimi črnimi očmi in nemo je sanjala, kmalu pa se malo posmešnila in prikimala z glavo v znamenje, da mu je dovolila. Prijel jo je za roko in poprosil jo za poljub. Ustavljala se mu je rekoč: „Ne, ne, ni treba!“

Silil je še vedno v njo, — a ona se je jela tresti in jokati.

— Jaz sem tvoja ujetnica, z mano narediš lahko kar hočeš, rekla je in ulile so se jej solze. Pečorin mahnil je jezen z roko in odšel je v drugo sobo. Šel sem k njemu. Roki križem držeč korakal je po sobi gori in doli.

— No, ljubi moj, kaj je pa? rekel sem mu.

— To ni ženska, to je demon. A jaz zastavim besedo, ona bo moja.

Zmajal sem z glavo, podal mu roko in odšel.

Drugo jutro poslal je pota v Kislar, da nakupi raznih dragih rečij, perzijskega blaga, drugo stvar dražjo od druge.

mnenji in izjavi z 2. aprila 1881, na kar je grof Taaffe odgovoril, da je povsem še tistega mnenja. Ta izjava pa je bila tedaj izrazila misel, da se vladi sedanji čas ne dozdeva shoden za rešitev jezikovnega vprašanja, nego bi se morale preje sporazumeti razne narodnosti in stranke. Načrti, katere bi utegnili dognati sama večina zbornice, bi bili z ozirom na splošnost jedva koristni in uspešni. Ako pa je čas že prišel, v katerem se more govoriti o sporazumljenji mej strankami in narodnostmi, to naj razsodi odsek sam. Iz teh razlogov da torej vlada v tem vprašanji ne more poprijeti inicijative.

„Deutsche Zeitung“ priporoča ta-le recept za spravo narodov v Avstriji: Slovani naj bi poznali nemški jezik državnim ter se upogibali nadvladi nemškega elementa in — sprava je dogana. Sicer pa sama jako dvomi, da se to že danes ali jutri zgodi: čakati bo treba, da pride „ustavoverna stranka“ zopet na krmilo, njej da je pri-sojeno končati razpor mej narodnostmi. — Dolgo je potreboval list za ta lek, ali pa ga je iznenada obšla za kratek trenutek senca odkritosrčnosti.

Govorilo se je, da bode vlada že v kratkem predložila načrt izvodilne postave k členu XIX. Temu „Politik“ oporeka in pravi, da se za sedaj samo pododsek „Českega kluba“ bavi z izdelovanjem tega načrta in da se ne dá določiti čas predložitve, ker bodo imeli potem še ostali trije klubi desnice pretresovati ta načrt. Sicer pa trdi, da celo oba osrednja kluba volita po postavnih poti urediti pravice Nenemcev, nego da se oni dražijo z nepotrebnimi privilegijami za Nemce. Kar se pa vlade tiče, je ona moralno prisiljena ne ustavljati se postavi o jednako-pravnosti, vsaj je Pražák lausko leto z ozirom na to, da se nekatere sodnije vedno še ustavljajo jezikovnim naredbam, obljubil, da se ta zadeva postavno reši; a od besede do dejanja je daleč!

Viharnje države.

Prestolni govor **srbskega** kralja, s katerim se je sklenila skupščina, poudarja domoljubno pouzdanje skupščinarjev, katero je omogočilo sklep trgovinskih in konsularnih pogodb, s katerimi je Srbija prav za prav še le nehala biti vazalna država; na dalje omenja prestolni govor reform v vseh strokah uprave, ustanovitve nacionalne banke, povzdigo kredita in preustroj vojske. Kralj zahvalil se je skupščini za nje trudoljubivo delavnost. — Pri tej svečanosti bili so navzočni ministri, diplomati, senatorji in drugi dostojanstveniki. Galerije bile so natlačene polne; ljudstvo vzprejelo je kralja z živahnim pozdravom.

Francoski ministri obdržujejo pogosto in jako viharne seje; govorilo se je celo o krizi, ker se vojni minister odločno stavi v bran izrednim naredbam za orleanske prince. V komisijonski volitvi dobila je vlada udarec; 177 poslancev je glasovalo za predlog Floquet-a, 160 za prenatrdbe vladine in 66 proti vsakemu projektu. — Excesarica Evgenija prišla je bila v ponedeljek v Pariz, kjer jo je na kolodvoru vzprejel Rouher. Prišla je baje, da izreče svoje priznanje princu Napoleonu in konstatuje svojo pravico do bivanja v Franciji. Vzprijela je mnogo obiskovalcev, mej njimi bila sta tudi veliki knez Konstantin in maršal Mac Mahon. Trije bonapartistni poslanci hočejo baje odstopiti, da zadobi princ Jérôme sedež v kamori. Rouher svetoval je cesarici, da kmalu odpotuje. — Polkovnik Robert Orleanski duc de Chartres ima postati generalom. — Ako bi vojni in mornarski minister odstopila, priporočajo Gambettovci za

prvo mesto generala Campenon-a, za drugo pa admirala Payron-a.

Glede **egipskih** zadev so državniki na Dunaji in v Berlinu baje tega mnenja, da se ne bodo udali zahtevam Anglije, da se imajo v Egiptu odstraniti kapitulacije. Naravna posledica tega bi utegnila namreč biti, da potem Porta to isto zahteva za vse druge dežele, kar bi ne bilo brez škode na vzhodu živim Evropeem. Sestavljeni tribunali imajo se v Egiptu na vsak način ohraniti. — Jako zanimljivo menarodno pravno vprašanje nastalo je iz protest-note francoske. Gre se namreč za to, ali pogodba o vkupni kontroli, katero se njega dni sklenili Angleži, Francozi in Egipt, še nadalje obstoji, ako jo dvoje pogojnikov izreče za razrušeno in tretji pa se temu v bran stavi. Od strani Avstrije in Nemčije se na rešitev te zadeve ne bode nič uplivalo; mogoče, da se stvar zaupa posebnemu za to izbranemu razsodišču.

Dopisi.

S slovenskega Štajerja 21. januarja.

[Izv. dop.] (Nujna prošnja do naših gg. poslancev! Slovensko uradovanje!) „Slovenski Narod“ in drugi slovenski časopisi se zadnji čas prav malo s slovenskim uradovanjem pečajo t. i. s predmetom, ki zanimiva vse slovensko občinstvo in mislim da nekoliko tudi sosednje nam Slované. Mi smo sicer veseli zvedeti novost, da je postavim ljubljanski mestni zbor sklenil poslati peticijo na državni zbor za slovensko uradovanje, da se ustanovi mestna branilnica, da so Slovenci, in kateri gospodje izmej njih so v deželni šolski svet izvoljeni etc., a prav malo nas brigajo druge malovažne podrobnosti. Naj se tedaj bolj v ozir jemljo vprašanja, ki zanimajo vse Slovence.

Kaj je na primer s slovenskim uradovanjem pri sodnijah? Je mar ta stvar tako gladka postala? Marsikdo bi mislil, da, vsaj se od nikoder nikakoršna pritožba ne čuje. O kako bi se ta varal! Birokratiška mašina je ista, kakor je bila pred 18. aprilom 1882. leta t. j. od takrat, ko je bil gospod justični minister, mislim da primoran, izdati znani ukaz, kateri se odlikuje s svojo dolgotjo in prepohlevno pohlevnostjo. Ali misli gospod justični minister, da je s tem kaj dosegel? Nič, prav nič. Ako so nekaj časa nekatere sodnije slovenske uloge a limine zato odbijale, ker so bile slovenske in po izdanji navedenega ukaza je zaradi tega sprejemajo, ne smemo te zasluge pripisovati temu ukazu, temveč temu, ker je naša graška nadsodnija izprevidela, da je člen 19. tudi za njo merodajen in da je §. 13. napačno interpretovala. Če je poprej nadsodnija rekla, da za njo ne eksistirajo ministerijalne naredbe, oziroma da se jej na nje ni treba ozirati, bi to tudi še sedaj rekla, kajti naredba od 18. aprila ni družega kot naredba, še prav za prav kot taka bi se ne smela smatrati, ker v njej ni nič novega povedanega, ali kaj tacega, kar je bilo že davno poprej in še mnogokrat prav odločno povedanega. Tudi je za nas Slované v blaženi Avstriji jako malo tolažljivo, ako moramo čuti iz ust ministra-Slovana da se ravnopravnost pri sodnijah ne dá

izvesti! To je indirektno rečeno, da nas le blažena nemščina zamore zveličati. Gospod pravosodni minister pa se na Hrvatskem in Ogrskem prav lahko osvedoči, da se dá ravnopravnost izpeljati, a biti morajo možje na krmilu, ki znajo biti tudi resni ter zahtevajo, da se **postava** tudi izpolnuje.

Uradniki se tudi za sedanjega gospoda naučnega ministra — naj nam odpusti izraz, katerega hočem rabiti — malo brigajo. Od kod pa to izhaja? Od tod, ker ni eneržije. Ko bi baron Pražák imel barem deseti del tiste eneržije, kakor jo je imel njegov prednik dr. Stremayer, potem bi bila ravnopravnost že davno izvršena. Ali ni to zlobnost in prav uradniška fakijsna nagajivost, da sodnije, brez male izjeme, še danes nimajo slovenskih tiskovin. In vender je naučni minister že maja m. l. dal zaradi naročitve slovenskih tiskovin dotični ukaz. Kako hoče potem slovenski uradnik, t. j. tak uradnik, ki svoj narod ljubi in njega jezik spoštuje, slovenski uradovati? Ali bode vedno iz svojega žepa slovenske tiskovine plačeval? Vsaka stvar ima svoje meje in to naj si tudi gospodje nemčurski uradniki zapamtijo!

Kedaj bode vender že prišla tista srečna ura, ko zadobi naš mili narod vsaj iskrico ravnopravnosti? Ali nam bode sl. vlada z „liberalnimi“ Nemci še dolgo naše pravice prikrajševala?

Kako pa je pri naših političnih uradih? Tu pa je pač joj. Tu in tam se nabaja kak uradnik, ki naščino lomi ali pisave jih je malo zmožnih. Pa kaj hočemo, tem gospodom znanje slovenščine — po njihovem mnenji — ne dela časti, ne sili je pa tudi k znanju našega jezika nihče.

Tudi pri davkarjih se ni prav nič na bolje obrnilo in tu bi se vender kaj dalo učiniti. Skoraj pri vsakej davkariji se nahajajo mlajše, slovenščine popolnoma zmožne moči in tu bi se slovensko uradovanje prav lahko dalo izpeljati; pa kaj hočemo, na celem Štajerskem ne nahajamo davkarije, katera bi bila s slovenskimi tiskovinami preskrbljena. In vender je finančni minister Dunajevski — Slovan. Tu bi zadostovala jezikovna naredba, katera ne potrebuje družega, nego podpis finančnega ministra in uradovati bi se moralo našemu narodu slovenski, a nemškemu nemški.

Tedaj gospodje poslanci, Vi, ki ste poklicani se v prvi vrsti za pravice svojega naroda potegovati, prosimo Vas nujno, požurite se tam zgoraj, da dobimo to, kar nam gre po postavi, kajti z bremenom naj se nam tudi dá pravica enakosti in slavna vlada mislimo in upamo, da Vam Vaše prošnje ne bode zamogla odreči!

—c.
S Krasa 20. januarja. [Izv. dop.] Celih 14 dnij je bilo treba, predno se je oglašil dopisnik „Edinosti“ na dopis „iz Brkinov“ v „Slovenski Narod“ št. 2 t. l. — Kaj je le delal toliko časa? Da, toliko časa treba, da se toliko skupaj natveze. Dopisnik je stopil na leco in pridiguje ubogim grešnikom mej učitelji kraškimi, ne da bi bil preje dobro presodil, je-li tudi za to poklican. A še več

— Kaj mislite o tem, Maksim Maksimič? rekel je Pečorin, ko mi je razkazal darila; tem baterijam mislim ne ustavi se nobena azijska krasotica.

— Vi še ne poznate Čerkesinij; one so drugačne kakor Georginke in Tatarke onostran Kavkaza — čisto drugačne; držé se družih običajev, in so drugače odgojene.

Pečorin se mi je zasmel in začel žvižgati neki marš. A pokazalo se je, da sem jaz imel prav. Darila napravile so le slab utis, — ona bila je zapnejša, manj divja — to bilo je pa tudi vse. Pečorin sklenil je poskusiti poslednje sredstvo. Nekega jutra osedlal je konja, oblekel se po čerkeski, vzel svoje orožje in šel k njej.

— Bela, rekel je, ti veš kako te ljubim. Odpeljal sem te upajoč, da me boš, ko me boš spoznala, tudi ljubila. A zmotil sem se. Z Bogom! Vse kar tu vidiš, je tvoje, in kadar hočeš, lahko vrneš se k svojemu očetu. Jaz sem zločinec v tvojih očeh in hočem se pokoriti za to. Z Bogom, jaz grem od tod, — kam, tega ne vem. Morda me k sreči kmalu

doleti kaka krogla ali sablja, in konča moje nesrečno življenje. Spominaj se mene, in odpuščaj mi!

Podal jej je roko za slovo. Ona ni prišla roke in molčala je še vedno. Opazoval sem nju skozi odprto okno, težko mi je bilo pri srci. Njena lica so obledeli. Ker ni dobil nikakega odgovora, uaredil je par korakov proti vratom, tresel se je po vsem životu — in preverjen sem bil — da izpelje svoj načrt, ki si ga je izmislil samo za šalo; kajti bil je čuden človek. Ni še prišel do vrat, ona plane po konci in vrže se mu v naročje. — Verjemite mi, jaz sem se jokal, vi že veste, kaj se to pravi.

Stotnik umolknil je za trenutek.

— Da, reči moram, nadaljeval je stotnik, žal mi je, da me ni nobena ženska tako ljubila.

„Ali je sreča trajala dolgo?“

— Da, Bela je povedala, da je, odkar je videla prvokrat Pečorina v očetovej hiši, mnogokrat sanjala o njem, da na njo še noben možki ni napravil tacega utisa. In bila sta srečna.

Kako me je goljufalo upanje, vzdihnil sem,

nadejal sem se, da se bo ta povest bolj tragično končala . . .

Ali oče ni nikoli zvedel za svojo hčer?

— Nekaj je sumil, a prepričati se ni imel časa, kajti čez malo dnij zvedeli smo, da je ubit, in sicer tako-le . . .

Jaz postal sem zopet radovednejši.

— Kazbič sumnil je najbrž starega kneza, da je ukral Azamat konja z njegovim dovoljenjem. Jedenkrat čakal ga je tri vrste od vasi, da izpelje svoje maščevanje. Starec vrnil se je domov, ko je že povsod stikal zaman, da bi našel svojo hčer. Bil je že mrak. Njegovi spremljevalci so malo zaostali žalosten in zamišljen jezdil je knez dalje po potu. Kar plane Kazbič kakor tiger iz grma, skoči na konja knezu za hrbet, ter zabode ga s kinžalom, da se je brz zvrnil s konja. Nekateri domačini, ki so to videli, udrli so jo za njim, a niso ga mogli ujeti.

Tako maščeval se je tedaj za izgubo svojega konja, rekel sem svojemu spremljevalcu, da bi mi povedal dalje to povest.

(Dalje prih.)

je storil. Šel je tudi mej zdravnike in napisal nekatere recepte, katerih je on najbolj sam potreben. Takih zdravnikov nam je do sedaj res še manjkalo.

Če bi hoteli ugrabiti — kakor dopisnik „Edinosti“ „Narodovega“ dopisnika zasleduje — kdo bi bil pisal dopis v „Edinost“, ne trebalo bi glavo dolgo razbijati si. Kdo ne pozna onih možiceljnov, koji se s samimi citati iz Kehra e tutti quanti živé in masté; vrabci na strehi jih že poznajo. A po dopisniku iskati nema biti glavna zadača dopisnika, koji hoče popravljati, poučevati. Stvari se mu je držati, mirno in resnično pisati. Kako pa je pogodil dopisnik „Edinosti“ le-to načelo? Ni sluha ni duha o tem, da bi se ga bil držal. Bolje bi pač bilo, da bi takšen dopisnik pero odložil, nego da okolo sebe slepo maha in buta, liki besen.

Kar je pisal dopisnik „Edinosti“, to pa je jako neolikan „stil“, kakeršnega se more posluževati le malo olikana, jako domišljava oseba. Je-li lepo citati „pobalinsk“, „fakinsk“, „šnable“ in druge preprijazne izraze? Kako modrijansko citira Kehra, Schopenhauerja! In takim ljudem marsikdo veruje, da so res modre glave. A kdor prečita omenjeni dopis, ne uide mu, da ne govori kaka pomahana in pri učiteljevanji že osivela glava.

Dopisnik očita „Narodovemu“ dopisniku, da pozna g. Quantschnigga še le od aprila l. l. Čitatelj si je najbrž mislil, da pozna dopisnik „Edinosti“ Quantschnigga Bog vé koliko let že, in vender ga tudi on ne more le malo več nego od aprila l. l. poznati.

Da podaje „Narodovemu“ dopisniku recept: „Govori in piši vedno le resnico itd.“, je velika drznost in ga zavračamo, naj bi se sam le na pol vestno po njem ravnal. Kajti kdo bolj resnici v obraz bije, nego li ravno škandalozni dopisnik „Edinosti“, kateri je — poročajoč o zadnji učiteljski konferenci sežanskega šolskega okraja — objavil, da je g. Quantschnigg v prav gladki slovenščini govoril, ko vender vsakdo vé, komur je čast dana poznati ga, da v resnici ni slovenščine zmožen, da jo komaj le slabo lomi in da mu je le nemščina pri srci. Če ga je kdaj „Mir“ hvalil, neverjetno je, da bi bil to g. Einspieler sam storil. Dozdeva se nam, da prihajajo vsa ta hvalisovalna pisma iz jedne in iste mavhe iz Krasa, kakor je tudi v zadnjem listu „Mira“ v nekem kratkem dopisu iz Krasa g. Quantschnigg zopet hvalisan. Sicer čemu hvaliti toliko po listih zasluge — ali nezasluge? Mar, da bi prej ali slej kaka drobtinica za dopisnika odletela? Pri nas skromnih ljudeh velja načelo, naj dela uspeh človeka hvali. Kako je g. Quantschnigg slovenščini prijazen, spričuje njegovo vedenje pri nasvetovanji pedagoških listov. Čujte! Prigovarjal je ta prijatelj slovenščine slovenskim učiteljem na Krasu, naj si naročé rajše „Laibacher Schulzeitung“ in ne goriške „Šole“. Torej isto „Laibacher Schulzeitung“, v kateri so se nahajala zaljubljena pisma nekega kranjskega učitelja. Spomnite se le „Marije Ylchuts“! Vprašamo, kaj-li potrebuje slovenski učitelj nemških pedagoških listov a la „Laibacher Schulzeitung“? Ali se mu je nadalje izobraževati v nemščini ali v slovenščini? Ali se bode nemško učil, da bode potem v slovenščini poučeval v šoli? To je res prava afterpedagogika, kakeršne so, žal! zmožni takšni nadzorniki, kakeršen je kraški, ki, kakor čujemno in vemo, nema prijazne besede za slovenščino, kateremu pa za slovenski narod a la dopisnik „Edinosti“ uneti učitelji hvalo pojó na vse pretege.

Dopisnik pripoveduje tudi, kako je vladal prej mir mej kraškimi učitelji, kako je delal vsak za vse in vsi za vsakega. Lepa reč, mir! Vender tako, da ne bi smel nihče érhiniti besedice, razen privilegiranih glav. A ko hitro bi se kdo drug drznil — ne ugovarjati, Bog obvaruj, ampak samo skromno svoje mnenje povedati, zadene naj ga „anathema“ modrih dopisujočih glav na Krasu z vsem nadzornikom vred — tistih modrih glav, katerih jedna je tudi oča dopisa „S Sežanskega“ v omenjenem listu. In če je prej tako lep mir vladal mej učitelji na Krasu, če so se tako bratovsko ljubili, vprašamo: Od kedaj pa se je začel kaliti mir? Prosimo prijaznega odgovora, drugače vam bomo mi pomagali rešiti to

vprašanje. A izprašajte vestno svojo kosmato vest in povejte resnico!

Kar piše dopisnik o zaslugah A. L.—a, ne bomo tu razpravljali. Ima-li g. A. L. zaslug in kakošnih, o tem gre le jedna sodba od ust do ust po celem Krasu in še drugod. Da ne morejo drugi zavidljivci (sic!) niti fige pokazati, to je res, ker jim ni za to, da bi se jih po listih hvalisovalo za vsako figo; ker ni njih smoter, da bi bile njihove zasluge venčane; ker jim je le za to, da vestno spolnujejo svojo sveto dolžnost.

Tukaj bi pač bilo na mestu, da bi se nekoliko pomenili o dopisnikovem značaju. Treba bi bilo objaviti slovenskemu svetu, kakšne značajne „fige“ rasto na Krasu in kdo jih izgojeva, a to prepuštimo poznejemu času.

Še jedne ne moremo zamolčati. Sili nas na odgovor surovost dopisnika. Iz zanesljivega vira nam je znano, kako se prikupujejo ljudje a la dopisnik „Edinosti“ svojim predstojnikom. Prihranimo si objavljanje takega nesramnega vedenja za drugi čas.

Konečno nam je omeniti še prelepe ljubezni dopisnikove do svojih mlajih kolegov. Ali ga vidite moža (!), kako se v teh vrstah kaže v svoji nagoti. Ali ga vidite, da je šel mej ovaduhe. Prašal bi pa dopisnika, kaj naj bi se godilo onemu učitelju, koji se pregreši zoper neke §§. — šolskih postav, in ali veje ugoden veter zanj.

Dopisnik Narodov in vsi njegovi somišljeniki nam ne bodo zamerili, če jim podajamo sledeči svet. Predno se lotijo kaj pisati ali govoriti, naj si zagotovijo prijateljstvo — pardon — milost in naklonjenost one malobrojne klike, pred katerimi se baje klanjajo, ali hočejo klanjati celo okrajni nadzorniki. Če ne, preti jim recept, recept, recept, katerih se hrabri dopisnik sam baje zelo boji. Takošne kraške „Robespierre“ treba dobro pokrcati po prstih.

Iz Gorjan 21. januarja. [Izv. dop.] (Nesreča.) Ni še preteklo 14 dni, kar smo poročali žalostno smrt nekega drvarja, že nam je zopet nemila smrt po resnično osupljivem potu, pokosila devo v cvetoči mladosti. V Krnici pri Janezu Pogacarji, po domače Krzetu, imajo pod streho malo sobico, kjer so navadno dekleta, 5 na številu, spele. V soboto 20. t. m. zvečer, predno so šle spat, pa je naj-tareja dekle Polona, stara blizu 20 let, misleč si večjo gorkoto v sobi obdržati, zaprla pot skozi dimnik z zapiralnikom; najbrže tudi, ko še ogenj ni čisto pogasnil.

Ko jih drugo jutro gre mati, začudena da nobena tako dolgo ne ustane, klicat, vidi v največjo grozo vse v popolni nezavesti. Kolik strah je obšel stariše, si je lahko misliti, najprej skličejo sosede, da jim jih pomagajo na čisti zrak nositi; tudi po gosp. kaplana J. Šlakarja, da pridejo s sv. zakramenti, in po v zdravništvu zvedenega J. Černeta pošljejo, katerima se je največ zahvaliti, da so mlajše štiri rešili gotove smrti. Omenjeno Polono, ki je ležala v navadni postelji, torej višje nego druge, ki so imele nizke postelje, kjer jo je torej najpred doletel strupeni izpar, ni bilo mogoče več obuditi. Tudi pri vseh drugih bi bilo jednako, da so še kratak čas bile v zaprti sobi.

Stariši! pazite torej bolj, da prvič otroci svojevoljno ne kurijo, drugič pa da se še le, ko ogenj popolnem pogasne, uležajo k počitku.

Domače stvari.

— (Včerajšnji ples pri gospodu deželnem predsedniku Winklerji) bil je izredno sijajen in po vseh dostojanstvenikih vojaških in civilnih krogov in po jako lepih in elegantnih damah mnogobrojno obiskovan. O krasnej zabavi, ki je trajala do polu šeste ure zjutraj, je le jeden glas in vsacemu bode ostala v trajnem in radostnem spominu.

— (Ljubljanska Čitalnica.) Na „sijajni ples“ čitalnični v soboto dne 3. februarja 1883 najuljudneje vabi odbor Čitalnice. — Društveniki so vstopnine prosti. Gostje plačajo po 1 gld. — Začetek ob 8. uri zvečer.

— (Za „Sokolovo maskarado“) naprošeni smo objaviti odborovo željo, naj bi slavno ob-

činstvo kolikor možno došlo v kostumih, ker to je pri vsakej maskaradi glavna reč in jako pospešuje splošno zabavo. Drugod, po drugih mestih, zabranjuje se priti nemaskiranim, pri nas pa se sicer neče kratiti prosta volje, a vender je odbor za vse tiste, ki ne pridejo maskirani, nastavlil kazen 50 kr., katere morajo plačati razen določene vstopnina, iznimše jedino gardedame in gospode častnike. Tedaj, kdor se hoče izogniti tej ne baš zantnej kazni, pride naj kustumiran, v elegantnej, dovtipnej maski.

— (Mrtvoud) zadel je, kakor poroča „Tagespost“, državnega poslanca barona Benno Tauffrer-ja na Dunaji in sicer jako nevarno na levej strani.

— (Kot dodatek) k Vašej notici o č. g. Gorenjcu, župniku v Adlešičah Vam sporočim veselo novico, da se mu je zdravje zdatno zboljšalo in je vse upanje, da bode blagi in neutrudno delavni gospod še popolno okreval. — Svoja župljanska opravila se ve ne more še opravljati, za to mu pošilja č. g. dekan A. Aleš iz Semiča svojega kaplana na pomoč. — Duhovno je pa gospod vedno še delaven in je pred kratkim dovršil nekovo večje delo.

— (Iz Zadra) se poroča, da je v 20. dan t. m. namestnika barona Jovanoviča mlad človek, pripadajoč po vnanjosti boljšim stanovom, nagovoril z naslednjo grožnjo: „Ko bi ne bilo tu na obljudenej ulici, bi te umoril!“ Prijeli so ga in pri preiskovanji njegovega stanovanja našli orožje. Narodnjaki trde, da je pristaš irredente, Lahoni pa pravijo, da je bil pijan.

— (Umrli) je gosp. Fran Borghi, okrajni sodnik, oziroma deželne sodnije svetnik v Sežani 23. t. m. zvečer.

— (Častnim občanom) imenovali so občine Lokva, Povir in Štorija na Krasu gosp. Rajka Mahorčiča, nadžupana in posestnika v Sežani, načelnika cestnega odbora, imajetelja zlatega križca za zasluge.

— (Vodjem osrednjega semenišča v Gorici) imenovan je gospod profesor Štefan Kocijančič.

— (Društvo poštarjev iz Kranjske, Primorske in Dalmacije) imelo je danes dopoldne ob 10. uri v hotelu „Pri Slonu“ svoj izredni občni zbor. Povod bila je splošna nezadovoljnost z dosedanjim predsednikom poštarjem Draganom iz Bele Peči, kateri je, uvidevši, da si ni znal pridobiti simpatij, da mu marveč od vseh strani nasproti doni stroga in opravičena kritika, odpovedal se predsedništvu. Na njegovo mesto bil je začasno prvomestnikom izvoljen znani narodnjak g. Mulej, poštar, župan itd. v Dolenjem Logatci. Na željo mnogih gg. poštarjev bomo obsirneje poročali v enem bodočih listov.

— (Vabilo k besedi,) katero napravi Čitalnica postojnska v svojih prostorih v nedeljo 28. januarja 1883. Spored: 1. A. Nedvčd: „Pozdrav“, možki zbor. 2. Blumlacher: „Starogermanski stopaj“, za 2 citri in kitaro. 3. „Popotnica“, možki zbor. 4. Burka: „Dva gospoda in jeden sluga“. 5. „Janez in Micka“, svirata na citre g. A. in I. Lavrenčič. 6. Šaljiva loterija. 7. Ples. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina za ude po 30 kr., z rodbino po 60 kr., za neude po 50 kr., z rodbino 1 gld. — K obilni udeležitvi vabi uljudno odbor.

— („Viseča pratika“) izdana po gosp. Krajci je v Ljubljani že popolnem razprodana. Iz tega je vidno, da občinstvo razen na okusno obliko in nizko ceno, v prvi vrsti sega po narodnem blagu.

— (Delavsko podporno društvo v Trstu) izdalo je te dni svoj račun za leto 1882. Iz tega računa je razvidno, da je društvo tudi lansk leto izvrstno napredovalo. Stanje premoženja koncem leta bilo je sledeče: 1. Moški oddelek: a) gotovine v ljubljanskej hranilnici 3846 gld. 39 kr.; b) vrednostne listine pri „Banca Commerciale“ 1 obligacija državne rente po kurzu 1. januarja 1883. 775 gld.; c) pobištvo po cenitvi 31. decembra 1882 in odbitku 10 % 1496 gld. 84 kr.; d) terjatve pri udih koncem 1882. leta 711 gld. 90 kr. Pokaže se premoženja koncem 1882. leta 6830 gld. 13 kr.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.